

NARUSZENIA PRYWATNOŚCI
DOTYCZĄCE NIEODPOWIEDNIEGO BĄDŹ NIEZGODNEGO
Z PRAWEM WYKORZYSTANIA DANYCH OSOBOWYCH
LUB WIZERUNKU DZIECKA/PRACOWNIKA SZKOŁY
procedury reagowania

<i>Podstawy prawne uruchomienia procedury</i>	Kodeks Karny (art. 190a § 2)
<i>Rodzaj zagrożenia objętego procedurą</i>	Zagrożenie to polega na naruszeniu prywatności dziecka lub pracownika/nauczyciela szkoły poprzez nieodpowiednie lub niezgodne z prawem wykorzystanie danych osobowych albo też wizerunku dziecka i pracownika szkoły. Podszywanie się pod inną osobę, wykorzystywanie jej wizerunku lub danych osobowych w celu wyrządzenia szkody osobistej lub majątkowej jest w świetle polskiego prawa przestępstwem. Najczęstszymi formami wyłudzenia lub kradzieży danych jest przejęcie profilu na portalu społecznościowym w celu dyskredytacji lub naruszenia dobrego wizerunku ofiary (np. publikacja zdjęć intymnych bądź przerobionych), szantażu (w celu uzyskania korzyści finansowych w zamian za niepublikowanie zdjęć bądź treści naruszających dobry wizerunek ofiary), dokonania zakupów i innych transakcji finansowych (np. w sklepach internetowych na koszt ofiary) lub uzyskania określonych korzyści. Często naruszenia prywatności łączy się z cyberprzemocą.
<i>Telefony alarmowe</i>	Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży - 116 111, Telefon dla Rodziców i Nauczycieli w sprawie Bezpieczeństwa Dzieci – 800 100 100, Policja 997.
SPOSÓB POSTĘPOWANIA	
<i>Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia</i>	Gdy sprawcą jest uczeń szkoły wówczas ofiara (nauczyciel, uczeń lub rodzic ucznia) winni skontaktować się z Dyrektorem szkoły oraz wychowawcą. W przypadku gdy do naruszenia prywatności poprzez kradzież, wyłudzenie danych osobowych wykorzystanie wizerunku dziecka czy pracownika/nauczyciela dochodzi ze strony dorosłych osób trzecich – osoby pokrzywdzone (a w przypadku małoletniego jego rodzice) winni skontaktować się bezpośrednio z Policją i powiadomić o tym szkołę (zgodnie z Kodeksem Karnym ściganie następuje tu na wniosek pokrzywdzonego). Istotne będzie uzyskanie dowodów, że sprawca zmierzał do wyrządzenia ofierze szkody majątkowej lub osobistej. Samo podszywanie się pod ofiarę nie jest karalne.
<i>Opis okoliczności, analiza i zabezpieczenie dowodów</i>	W pierwszej kolejności należy zabezpieczyć dowody nieodpowiedniego lub niezgodnego z prawem działania (skopiować lub wydrukować e-maile, zrzuty

	ekranu, konwersacje w komunikatorze lub sms-y). Równolegle należy dokonać zmian tych danych identyfikujących, które zależą od ofiary (tj. haseł i loginów lub kodów dostępu do platform i portali internetowych) – tak, aby uniemożliwić kontynuację procederu naruszania prywatności. Jeśli wykradzione dane zostały wykorzystane w celu naruszenia dobrego wizerunku ofiary, bądź w innych celach niezgodnych z prawem należy dążyć do wyjaśnienia tych działań i usunięcia ich skutków - także tych widocznych w Internecie. Likwidacja stron internetowych czy profili w portalach społecznościowych, która wymagać będzie interwencji w zebrane dowody musi odbywać się za zgodą Policji (o ile została powiadomiona). Szczególnej uwagi wymagają incydenty kradzieży tożsamości w celu posłużenia się nią np. podczas zakupu towarów <i>online</i> lub dokonania transakcji finansowych. W tym przypadku należy skontaktować się ze sklepem lub pożyczkodawcą i wyjaśnić charakter zdarzenia.
<i>Identyfikacja sprawcy (sprawców)</i>	W przypadku, gdy dowody jasno wskazują na konkretnego sprawcę oraz na spełnianie przesłanki, iż sprawca zmierzał do wyrządzenia ofierze szkody majątkowej lub osobistej należy je zabezpieczyć i przekazać Policji. W przypadku, gdy trudno to ustalić, identyfikacji dokonać winna Policja. Jeśli sprawca jest znany i nie działał z powyższych pobudek - szkoła powinna dążyć do rozwiązania problemu w ramach działań wychowawczo – edukacyjnych uzgodnionych z rodzicami.
<i>Aktywności podejmowane wobec sprawców zdarzenia ze szkoły/spoza szkoły</i>	Gdy sprawcą incydentu jest uczeń szkoły należy wobec niego (w porozumieniu z rodzicami) podjąć działania wychowawcze, zmierzające do uświadomienia nieodpowiedniego i nielegalnego charakteru czynów, jakich dokonał. Jednym z elementów takich działań powinny być przeprosiny złożone osobie poszkodowanej. Ponadto celem winno być nie tylko nabycie odpowiedniej wiedzy przez ucznia na temat wagi poszanowania prywatności w codziennym życiu, ale trwała zmiana jego postawy na akceptującą szacunek dla wizerunku i prywatności. Działania takie szkoła winna podjąć niezależnie od powiadomienia Policji czy sądu rodzinnego. Dyrekcja szkoły winna podjąć decyzje w sprawie powiadomienia o incydencie Policji, biorąc pod uwagę wiek sprawcy, jego dotychczasowe zachowanie, postawę po odkryciu incydentu oraz opinie wychowawcy i pedagoga. Przed podjęciem decyzji o zgłoszeniu incydentu na Policję należy rozważyć, czy istnieją dowody, iż uczeń - sprawca zmierzał do wyrządzenia ofierze szkody majątkowej lub osobistej.
<i>Aktywności wobec ofiar zdarzenia</i>	Ofiary incydentów należy otoczyć (w porozumieniu z rodzicami/opiekunami prawnymi) opieką pedagogiczno-psychologiczną.

	Następnie powiadomić o działaniach, które należy podjąć aby usunąć skutki czynu sprawcy (np. usunięcie z Internetu intymnych zdjęć ofiary, zablokowanie dostępu do konta w portalu społecznościowym). Jeśli kradzież tożsamości, bądź naruszenie dobrego wizerunku ofiary jest znane tylko jej i rodzicom, szkoła winna zapewnić poufność działań, tak aby informacje narażające ofiarę na naruszenie wizerunku nie były rozpowszechniane.
<i>Aktywności wobec świadków</i>	Gdy kradzież tożsamości, bądź naruszenie dobrego wizerunku ofiary jest znane szerszemu gronu uczniów szkoły, należy podjąć wobec nich działania wychowawcze, zwracające uwagę na negatywną ocenę naruszania wizerunku ucznia – koleżanki lub kolegi, pracownika szkoły/nauczyciela oraz ryzyko penalizacji.
<i>Współpraca z Policją i sądami rodzinnymi</i>	Gdy naruszenie prywatności, wyłudzenie albo kradzież tożsamości skutkują wyrządzeniem ofierze szkody majątkowej lub osobistej – powinno powiadomić się Policję.
<i>Współpraca z placówkami specjalistycznymi</i>	W przypadku konieczności podejmowania dalszych działań pomocowych wobec ofiary, można skierować ucznia (za zgodą i we współpracy z rodzicami) do placówki specjalistycznej, np. o charakterze terapeutycznym.

Opracowanie: Dorota Stach – pedagog specjalny, oligofrenopedagog